

տակալիք չեղած հազորդութիւն վերջական իրականութեան, եւ ըստ ցարդ նիրական կարծուած իրողութիւնները մեզի կուզան տարբեր կերպարաններու տակ եւ տարբեր առնչութիւններով։ Խոկ Sir Ambrose, մին Անբրիփ հնարիչներէն, տակալին 1935ին կը յայտարակե քա Ս. Գրական երաժեններ սրբահաւատութիւններ չեն, այլ իրազործումները մեր բարձրագոյն եսին։

Արեւելեան միսիսինները, կարգ մը կրօնական գրութիւնները եւ հնդիկ եօկաններու հոգեկան փորձերը, Բարձրագոյնին հասնելու եւ զիթենք Անոր ոյժին ընդունակ ընելու, այսու աւելի դիւրութեամբ կրնան բացատրուիլ եւ Վերլուծուիլ, վասնդի մտին եւ անոր երաշալիններու մեխանիզմը այսու աւելի բան ծանօթ ու բացատրելի է դարձած։ Մեր աշխեռուն իսկ առջեւ, բանի մը տարուան ընթացին տեղի չեմ ունեցած անաւոր եւ աննեռատեսին հնեւեւանքներով իրազուրիւն մը. — կ'ակնարկեն հնկւական ոյժին։ Խնչու չմասմեջ հանդիյօտէն նման ընդարձակումներու, արձակումներու, հոգեկան ոյթերու աւելի անսահման, նարեկացին բառով, «աննունական ասպարեզներու» ներքո։ Գիտութիւն հազի բանի մը հազար տարիներու գետին մը ունի իր ետին։ Հոգին զանցումն իսկ է ժամանակին։ Մեկ դարու ընթացին զաղսնի գիտութիւնները (sciences occultes) գտրած են կախարդական եւ ծրածութիւններէն, գտնալու համար ենու հնեւազումնի, աւելի բան խորհրդաւոր փորձախարին։ Ու տարօնինակ չեմ որ այս կերպ զարգացումի այլ զիտուրեանց՝ զուգահեռ ընթանան յայտնի գիտութեանց (Ֆիզիք, Ժիմի, գոզմոկրածի, մարեմարիք) այժման արդիւնաւաշ զամենները, որոնք ոչ միայն կը յեղարշեն կերպանել մեր Ֆիզիք տիեզերին, այլ եւ կը փորձեն մեր հոգեղեն տիեզերեր ենթարկել յաւիտենական ու մեկորդին։ Բառերը կրնան փոխուիլ, անոնց ետին կայ մեկ եւ անփոփոխելի ոյթերուն ոյթը, Աստուն։

Աւագ մին է այն բարի հոգիններէն անտարակոյս, որ ի վիճակի է հազորդակցութեան մեջ ըլլալու Բարձրագոյն Ոյժին հետ եւ առնելով անկէ կարելի ընորդը, ոյթը, զայն բաժնեներու համար ուրիշներու։

Աւագի յայտնութիւննը ուրախութեան եւ պարծանելի առիք մը միայն պէտք է նկատենի։

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԻԿԻՆ

ՃՆՈՐՀԱՏՈՐԱԿԱՆ ՀԵՇԱԳԻՒՐՆԵՐ

1 Ապրիլ 1947

Նորին Սուրբ Օծութիւն

ԳէՈՐԳ Զ.

Սրբազնագոյն Կաթոլիկոս

Էջմիածին, Հայաստան

«Զեր Սուրբ Օծութեան կը ներկայացնենք մեր զատկական շնորհաւորութիւնները յանուն մեր հոգեւոր դասուն եւ հաւատացելոց, մաղթելով Զեր Սրբութեան երջանիկ արեւաշատութիւն, Եկեղեցւոյ, Հայրենիքին եւ սիրեցեալ ազգին անսասանութիւնն եւ քարօրութիւնն։»

Կիլիմ ՊԱՏՐԻԱՐՔ

Էջմիածին, 7 Ապրիլ 1947

Ամեն. Ս. Պատրիարքին

Պատրիարքարան Հայոց Երուսաղէմի

«Ողջունում ենք խաղաղութեան եւ եղբայրութեան սիրոյ մեծ տոնը. Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց. Օրինում ենք մեր հօտոր։

ԳէՈՐԳ ԿԱԹՈԼԻԿՈՍ

ԳԵՐ. 8. ԶԱՅՐԾ ՆՊՍ. ՄԵՐ ՄԷՋ

Նորին Ամեն. հրաւերով զատկական տոներու առիթով մեր մէջ առնեցանք նոր հպատակապուտացած հաւետի երիտասարդ և արքանաւոր առաջնորդու որ տանկան արբորութեանց բերաւ իր գեղեցիկ մասնակցութիւնը։ Նորին Եկեղեցաւոթիւը Զատիկի առաւուն մեր Տիրոջ Ս. Գեղեցամանին զրայ մատոյց հանդիսաւոր Ս. Պատարազը և նախագահութիւն կարգ մը եկեղեցական հանդէսներու և մասնակցեցաւ Հնորհաւորութեանց և ընդունելութեանց. — Յանուն Նունապատուութեան Սիոն իր շնորհակառութիւնը Հը յայտնէ Նորին Սրբազնութիւն 8. Զարբեն նորա Փայտականին։

մենք հայեր մեզի համար, վասնդի անիկան մին է ազնաւական տուրերով օժտուած մեր ցեղի զաւակներէն, որոնք, ինչպէս կ'ըսէ մեր աւանդութիւնը, յանել առաջ «Հոգւոյն ծառանէն» խմած են ցեղին ընդունակութիւններու կարենալութիւնն։

ԱՄԱՐԹԵԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

* 5 Ապրիլ Եր. — Վաղուսն Մատոնին առթիւ, երեկոյին, Ամեն. Ս. 4
Հայրը ի վուս Նոր. Միաբար Հայրենի
շափառի և ամափունք. Ս. Յարդեն Տա
գործեց, ի նշակայութեան հարիւթեան
սարաւեցու, որոնք եկած էին լիբանա
րիային, Կիպրոսն, Եգիպտոսն և Միջ

* 6 Ապրիլ կիր. — Տաղկապարզ.
և առաօտքնեան ժամերգաթիւնները և
բաց տեղի ունեցան Յ. Ցարութեան մ-
տան Գոդոյթամի մատրան մէջ, ու
բագի՛ հանգիստաւու երբեակ Թափօրը
մանին շուշը տեղի ունեցաւ, հետո
Հպուց կ. Կայուց. — Թափօրին կր և
մանեապարին Յ. Պատրիարք Հայոց

— Երեկոյին, Ս. Ցափրեանց Մարտին կատարուեցան Դուեքացէի և մեծարարութիւնը, նախապահն թեմարտ բրաբր չօր ու գրաբառուեցան նորին Առաքելական Դուեքացէի որդինեւթեան կողաւ մասնաւոր ժամանեցաւ Լիքանան բուժաբարնի տարեկան պնակին ի նպաստ

* 7 Ապօֆէ ԲՀ. — Ալավ Երկուսը
Ս. Գատրիքարք Հայրը գատկական շն
կան այցելութիւն տուաւ Անկիքան Գ
հռապասին և Ակումբիացւոց Երիցապետի

* 8 Ապրիլ Գլ. — Աւագ Երեքշաբթի
տարագը մատուցուեցաւ Ս. Յարութի
Ս. Յովհաննու մատրան մէջ:

* 10 Ապրիլ Եշ. — Աևազ Հինգաւարքի
յին և առաւտօքեան պաշտօնութեան ժամանակակից առաջարկ կարող է ծաշութեան մեջ պատա-
հաւուայիք արարողութեանը կատարու-
նուակառութեամբ, Խախազանութեամ-
Պատրիարք Հօր և ի Ներկայութեան,
Ներկա և մերացնեից մեծ բազմութեան
Նաւուայի արարողութեան Ներկայէ ի
զեմին Ներկայան Եպիսկոպոսը և Ամե-
պիկոպոսական Եկեղեցւոյ Ներկայաց-
ջըթ. Գլախ, Երաւանակէմի Վաեմ. Կա-
պետական բարձրաւորինան պաշտօնա-
Միացեալ նաև հանձնաց Բնիդ. Հելլպատ-
առար հրամանականութեան Քիերային
պաշտօնամանըք որ տեղ մինչեւ տուա-
մը 1.30, տեղի ունեցաւ խորհրդա-
թեամբ. Գերե. Տ. Եղիշէ Վար. Տէրա-
տառաէջ և Խարբմատան բարզովով պա-
պատգամէց. Ա. Պատրիարք Հայրը Դ.
պաշտօնամանըք ամբողջ տեղութեան

* 11 Ապրիլ Ուր. - Աւանըքը. առաւտու-
եան կ երեկոյեան թաղման պաշտամունքներն
ու արարողաւթիւնները կատարուեցան Ամեն. Ս.
Պատրիարք Հօր Նախագահութեամբ, չերքեանդ
Ախուսաւորներու խօսնէ բազմութեան ներկայու-
թեան.

* 12 Ապրիլ Նր. — Աւագ Շաքար. առաւտու-
եան պաշտամունքը կատարուեցաւ Ս. Յակոբ-
եանց Մայր Տաճարին մէջ, Նսիադահութեամբ
Արքազան Պատրիարք Հօր:

— Ս. Եարութեան զբան պաշտօնական բառը մը տեղի ունեցան կանոնաւորութեամբ, Հոգ. 8. Յարիկի Վոդ. Ասլուանանի զիխուարութեամբ Ամեն. 8. Պատրիարք Հայրը Ս. Յարութեան մատուց դործեց ժամը 10-30-ին, եաշորջաբար տեղի ունեցան լուսաւորեայի և միւս աւանդական արարուութեանները: Լոյսէ վերջ տեղի ունեցան թափօքը զիխուարութեամբ լուսաւուն Հոգ. 8. Յարիկի Վոճ. Քէմանենանի. Մեր թափօքնն կը հետեւէին Ղատիկ և Ասորից:

— Երեխոյեան ըստագալոյցի Ս. Պատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն և ի Ս. Յակիբ զինի Ս. Պատարագի Միաբանութիւնը Բափօքով նախքի սեղմատառն զնաց ուր պատարագիւը պրնեց սեղմանը:

* 13 Ազգի կիր. — Զատիկի. զիշերային և առաւտական պաշտամանները պահան ժամը 3-30 և ի Ս. Յարութիւն, Գողովթայի վերաբեր առաւտականները և շարունակականը Ս. Կերպարանի շարքը թափորով, զիտաւորութեամբ

Գեր. Տ. Գէորգ Վրդ. Ճանապեսնի: Գեր. Զարեհ
եպա. Փայտակեա. Ս. Պատարաց մատոյց Քրիս-
տոսի Ս. Գերեզմանին վրայ. Ամեն. Օ. Պատ-
րիաբը Հայրը ուսաւ. Ս. Յարութեան պատգամը:
Ս. Պատարացի Երգեցողութիւնը և պատգամը
ճայնափիւսի բուժեցան: Զկնի Ս. Պատարացին
Ամեն. Ս. Պատրիաբը Հայրը ի գույք Միաբան
Հայրեան: Թափօրիալ Ս. Յարութեանէն վերապար-
աւա պատրիաբառան, ուր ընդունեց Միաբա-
նութեան և Խոզպուրդի չորհնասորութիւնները:
Երեկոյին, վանուց մեծ բակին մէջ սեղի ունե-
ցաւ Անդխաւոր Անդաստան, և զինի Երեկոյ-
եան պաշտամունքը Ս. Յակոբեանց Մայր Ցանա-
րին չէց:

* 14 Ապրիլ թ., - Զատիկ Մեծելոց, գիշերային
և առաւտօնան պաշտամունքները և Ս. Պատա-
րաց տեղի ունեցած Ս. Յակոբեանց Մայր Յա-
կարին մէջ, Ամեն, Ս. Պատրիքաք Հայրը Պատա-
րացից ի քարոզց: Հետի Ս. Պատարացին տեղի
ունեցած Կենաց Փայտի մեծաւանդէ՛ Թափօրը՝
որոց մասունքներով, վերջաւորութեան Ամեն.
Ս. Պատրիքաք Հայրը օրինակ ուժաւառները,
Փափօրէն վերջ, Նորին Ամենապատուեթիւնը ա-
ռաջնորդական պատրիքաքարան ուր Ծննդանեց-
ժառովուրդի և պետական բարձր պաշտօնեանե-
րու և հրապառուսներու շնորհաւորութիւնները:

* 15 Ապրիլ 92. — Գ. օր Ս. Զատկի. Սրբազն
Պատրիարք Հայոց՝ Ընկերակցութեամբ Պատուար-
ժան Ցնօրէն Ժողովոյ անդամոց և ալլ Հոգեցնորդ
Հայոցեալ, շնորհաւարական այցելութիւն առան-

Յունաց Ամեն. Ս. Գառտիքարքին: — Փոխազարձարքը, Յունաց Ամեն. Ս. Գառտիքարքի կողմէ չնորաւորական այցելութեան եկան Յունաց Պատ. Փոխանորդը՝ երկու եպիսկոպոսներով և վարդապետ և առջևաւահանորդներով և Ենոթաւորական այցելութեան եկան նաև Ֆրանչիսկանց կիւթափառի փօխանորդը լատինաց պատրիքի փօխանորդը, Ղպոսց, Ասորուց, Անգլացց Եպիսկոպոսներով և իրենց հետեւորներով: Հապիչաց Տեսուշը՝ իր հետեւորներով, Հայ, Թար և Քիւթան կաթոլիկներու հոգեւոր պետքը, Բարձր Գոմիսէրի թիկաւապահը, Քեռ. Ֆըլիպաւոր Թարուալարի կողմէ՝ Բուռ Գել Ապառու Հատի, Խելամաց Գերագոյն Գործովի նախազակը և առաջ պետութեանց կիւթափառները:

* 18 Ապրիլ Արք. — Վաղը կատարուելիք Ա. Կողբ Աւետան առնեն ապիք, Ամեն. Ս. Գառտիքարք Հայրը Հայր երեխյան ժամերգութեան պատենտարանին:

* 19 Ապրիլ Եր. — Աւետան Ա. Աստաւածածին. գիշերային և առաւտանան պաշտամունքները կատարուեցան Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ: Արք. Գառտիքարք Հայրը ի գույխ Միքան Հայրքան ուղարկու գործեց Սուրբ Աստաւածածին տաճարը և Ս. Գատարացը մատուցուեցան Ս. Կոյսի գերեզմանին վրայ:

* 20 Ապրիլ Կիր. — Խոր Կիրակի գիշերային և առաւտանան պաշտամունքները կատարուեցան Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ: Ս. Գառտիքարքը մատուցուեցան ի Ս. Փրկիչ. Քարոզեց Գեր. Տ. Գէորգ Վրդ. Ճանակեան: Ճնին Ս. Գատարացին գերազանցաւ մէջ Արքայի կարգաւորութեան առաջնորդը առաջ առնելու առաջ կատարուեցան ընդէ. Նահատակաց հոգեւանքութեան պաշտօն, բանախոսց այս առնելու Հայ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Արքայանեան, որու ամփոփումը հուտանք ստորեւ:

Սպրի Եր...

Մէկը մեր պատմութեան անմոռանալի այն թաւականներին, որոնք ամէն սարի կը համախըմքնեն մէկ, մեռելատան այս սրբավայրին մէջ:

Երեկոցին ու ամրոջ ազգին արդար իշխանութեան քաջանակութեան առաջնորդը մէր մատուցում ծնած այրուուան խորութեց, կառաջնորդէ մեր քայլերը, անոնց հետ ըլլալու պահ մէջ:

Կիրակաւարիկի այս տօնին, Ապրիլ 24ին, ուրբա գործադիպումը մը Յարուցեաւը ու իր փառքն համար ինկոզմները իրարու կը հանիպիտի գրիպը ուղանենալու իրենց տարած գերազոյն յանաթանակին համար: Ասիկա չէ առկայն միակ վագքը, կամ գերեզմանատունը մեր անմաններուն, համ է միակ վայրը ուր կարենանալու հորութեանը մեր անցնող փառքին, վկա մեր պատմութեանը իր առի պատմութեանը կատար առնելին, ներջնում էնում ի առ ամէն տեղ և առէի շատ առելին, ներջնում էնում ի հոգակոյանը և լիքիմներ, որոնք աղքի կուր և կուր առնելու պատմութեանը ուղարկու մէջ:

իրենց ուրուզը: Արիշներ իրենց գրիլովք և անոնց շատերը իրենց բարին և բժիշտունքական մատու հաւատագուք ուղեցին միան զա պահել մը ազգի լոյսի կանթեց, և յանձնել զայն սեռուղիներու, հակամակ զայն մարել շանաբազ զոհմակներու: Ասոր համար է որ կ'ըստենք գերեզմանները այլու լացի վայր մը ըլլալէ: Դարեր գարեր շարունակ կարգանք եղաւ լուսնեալ իր սիրելիններուն համար չգեղ կոթողները, ինչպէս ուրիշները: չունեցանք երբեք պանքրեան մը որ մեր ազգին անցնող փառքը պատկերացներ, այլ ընդհանապահ առնոց փոխարէն, անանք շըրամայն, ուրիշներ գաղանակիր և մեծ մասը տանէ ու անքար մեսնեներ, որոնք տարիներով երկնքի գեղարագիր թաշանները յագեցաւցին: Ապահովաբար այս առելի ընդունելի պատմաբար մը, պահապահաբար ըքեղնալը պիտի լցանէնք զալիքներ ու անենալու փառքին: Այլ հետաեցան օրինակին մեր նախնեաց, որոնց համար ակնարկելով կ'ըստ վարդապահացանց ապատերազմի գեղիքի ընտանեան նոցա գրեցան յերկիննա: և այս եղաւ միակ սփոփանքը մըր նահատակներուն:

Խօսի մը զաղափարով երկարոզ կեանքը: զարերու բաժինն է ամրոջ մարգարեւթեան, և Ապրիլ 24ով փառաւորուածներու այս իշխան յահակիրը կ'ըստ անոնց գաղանակ գրեցէ եղաւ անոնց գաղանակ գրեցէ ուղարկու մարզութեանը, գիտեցէք մեր շուշը ազգիր ու ժողովուրդներ և զուք պահովաբար պիտի համոզուիք թէ այն ազգիրը միայն պարագ մարտէ կ'ասպիր, օրոնք տուու այս զաղափարի մը զունք: այսօրուն անուրուզով որոնք կըցած են ապրիլ Ապրիլ 24ի մը կեանքը: Մեզգէ առաջ և մեզի հետ որքան ազգիր ծնած են, և շատերը շամայ կեանքով մը ապրու, և ռակայ անոնք անցան գացին նման այն գեղեցիք կ'ասպիրներուն, որոնք յշան մը առնեկը զարգացեցին: բայց երբ փից խօրչակը, ցամաքեցան տունկը և թառամեցաւ ծաղիկը իր կ'ըստեցիւթեամբը: Ու այսօր այդ անոնց վերջը և այդ անոնց աւելին, երեկոցներ մենք ալ ապրիլ տականապէս, պատման այն է որ, մենք ապրեցանք օրինակովը անոնց, որոնք ուղեցին սր չմանին ազգին մէջ զերստին յարութեան այս սպին:

Խօսի մը գրութեան անոնց լիւթեակին:

* 26 Ապրիլ Եր. — Վաղաւան Աւետանաւանակ պիտիկի առթի Ամեն. Ս. Գառտիքարք Հայրը ի գույխ Նորդինոր Հայրերու Հըրաշափառով մատու գործեց Ս. Յակոբեան Տաճարը, և ուր երեկոյան ժամերգութեանը կատարուեցան Վերնասաւան անուղղակի մէջ:

* 27 Ապրիլ Կիր. — Գիշերային և առաւտան ժամերգութեանները կատարուեցան Դողյութայի մատուն մէկ, իսկ Ս. Գատարացը Քրիստոն Ս. Գերեզմանին վրայ: Գատարացը և քառար գեր. Տ. Գեորգ Վրդ. Ճնէլու պահեան: